

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM iç tüzüğünün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 26.04.2021

Oya ERSOY

İstanbul Milletvekili

1 Şubat 2021 tarihinde Myanmar'da askeri darbe gerçekleştirmiş, seçilmiş yöneticiler hapse atılmış ve 3370 kişi tutuklanmış, 587 kişi darbe karşıtı protestolarda yaşamını yitirmiştir.

Uluslararası Af Örgütü'ne bağlı Crisis Response Evidence Lab'ın hazırladığı raporda Türkiye'nin yaşanan bu krizde rol oynadığı iddia edilmiştir. Darbe karşıtı eylemlerde ortaya çıkan şiddet vakalarına ait elliden fazla videonun analiz edilmesinde ve ülkenin yerel basınının yayınladığı fotoğraflara göre Mart ayında, polis, İtalyan ve Fransız ortak şirketi olan Cheddite'nin üretimi kurşunlarının kullanıldığı öne sürülmüştür. 2014 yılında İtalya Savunma Bakanlığı veri bankasına kayıt olan bu şirketin o tarihten bugüne kadar Myanmar'a doğrudan gerçekleştirdiği bir silah satışı yer almamaktadır.

Bu konuda önemli noktalardan bir tanesi Avrupa Birliği'nin Myanmar'a yönelik 1991 yılında aldığı ve 2000 ve 2018 yıllarında daha da güçlendirdiği bir ambargo kararının olması ve İtalya'nın bu kararda imzacı olmasıdır. Öte yandan diğer önemli nokta ise İtalya'nın, çatışma içinde olan ülkelere silah satımını yasaklayan 185/90 numaralı kanunun bulunmasıdır. Bu iki önemli noktayı göz önünde bulunduran sivil toplum örgütleri söz konusu silahların Myanmar'a gitmesini sağlayacak tek olasılığın Türkiye olduğunu varsaymaktadır.

Silah Ticaret uzmanının Giorgio Beretta, 2014 yılında İtalyan'ın Liman kenti olan Livorno'dan Türkiye'ye sportif amaçlı mermi satışı gerçekleştirdiğini ve bu satışın Cheddite şirketine ait olması olasılığının yüksek olduğunu çünkü Livorno'da söz konusu şirketin şubesinin bulunduğunu dile getirmiştir.

Uluslararası Af Örgütü Balıkesir Zsr Patlayıcı Sanayi AŞ'ye ait Yavaşçalar YAF markasının ürettiği mermilerin İtalyan Fransız şirket olan Cheddite'den alınan parçalarla üretildiğini iddia etmektedir.

Birleşmiş Milletler'in silah ticareti kayıtları, Comtrade'e göre, Türkiye'den Myanmar'a 2014 yılında birçok kez silah ve mermi satışı gerçekleşmiştir. Söz konusu ticaret 1,8 milyon dolar hacminde; 7177 adet av silahını ve bunlara ait 2250 adet parçayı ve son olarak da 46 bin adet kurşunu içermektedir.

Uluslararası Af Örgütü'nün gözlemlerine göre Myanmar kolluk kuvvetleri son haftalarda ayırım yapmadan ve ağır bir şekilde ölümcül etkisi olan silahları kullanmaktadır. 27 Mart tarihinde, Bakanlığınızın yaptığı yazılı açıklama ile Myanmar'da sivil halka karşı uygulanan ölümcül şiddetin daha da arttığının gözlemlendiği ve durumun kaygıyla izlendiği belirtilmiştir. Bakanlığınız 1 Şubat 2021 tarihinde Myanmar'da gerçekleşen darbenin ardından 1 Şubat 2021, 28 Şubat 2021, 15 Mart 2021, 27 Mart 2021 tarihlerinde yapılan 45,79, 102, 124 sayılı açıklamalardan hiçbirinde uluslararası alanda gündem olan bu iddialara ilişkin herhangi bir açıklama yapmamıştır.

BM İnsan Hakları Konseyi 'de 24 Mart'ta yaptığı açıklama ile Myanmar'da bulunan ve bu ülke ile iş bağı olan şirketlere, ordunun lehine olacak satışları yapmaması ve ekonomik faaliyette bulunmamasını tavsiye etmiştir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye ve Myanmar arasında silah ticareti yapılmış mıdır?
2. Türkiye en son hangi yılda Myanmar'a silah, mermi satışı gerçekleştirmiştir?
3. Cheddite ve Balıkesir Zsr Patlayıcı Sanayi AŞ arasında silah alımına ilişkin ticaret ilişkisi bulunmakta mıdır?
4. Söz konusu bu iki şirketin arasında silah ticareti ilişkisi mevcut ise bu iki şirketin anlaşması Myanmar'a silah satışını öngörmekte midir?
5. Zsr şirketinin Myanmar'a silah ticareti yapma izni mevcut mudur?
6. Söz konusu iddialara göre Türkiye, Myanmar'a üretimi İtalyan Fransız bir şirkete ait olan mermileri satmasıyla, İtalya'nın uymakla yükümlü olduğu Avrupa Birliği'nin ambargo kararının delinmesine aracılık yapmış mıdır?
7. Myanmar'daki darbeye karşı açıklama yapan bakanlığınız söz konusu bu iddialara ilişkin soruşturma yürütmekte midir?